

3. Бірюков В.В. Сучасні інформаційні системи підрозділів експертно-криміналістичної служби МВС / В.В.Бірюков [Електронний ресурс.] – Режим доступу до документа: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Криминалистические учеты / сост. Э.А.Разумов. - К. : РИО МВД Украины, 1991. – 244 с.
5. Довідково-допоміжні обліки [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://pravodom.com/>

Кернякевич-Танасійчук Ю.В.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права, к.ю.н., доцент

ДОКТРИНАЛЬНИЙ (НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Аналіз наукової літератури кримінального та кримінально-виконавчого спрямування дозволяє зробити висновок про стадійність, рівневність кримінально-виконавчої політики України.

П. Л. Фріс зазначає, що політика в сфері боротьби зі злочинністю здійснюється на відповідних рівнях [1, с. 21]. Якщо взяти як критерій процес (механізм) її розробки та реалізації, то можуть бути виділені такі рівні: доктринальний (науковий), концептуальний, законодавчий та правореалізаційний. Останній, у свою чергу, поділяється на правовиконавчий та правозастосовний. Ця рівнева диференціація політики у сфері боротьби зі злочинністю співпадає з такою ж у кримінально-правовій, кримінальній процесуальній та кримінально-виконавчій політиці [1, с. 22].

Виходячи з позиції професора П. Л. Фріса та беручи за основу його міркування, можна виділити наступні рівні кримінально-виконавчої-політики України з огляду на механізм її розробки та реалізації:

- 1) доктринальний (науковий);
- 2) концептуальний;
- 3) законодавчий;
- 4) правовиконавчий;
- 5) правозастосовний.

При цьому на доктринальному (науковому), концептуальному та законодавчому рівнях відбуватиметься формування кримінально-виконавчої політики, а на правовиконавчому та правозастосовному – її реалізація.

О. Б. Загурський, досліджуючи рівні кримінальної процесуальної політики, розглядає в якості окремих самостійних складових науковий та доктринальний рівень. На його думку, науковий рівень – це розробка теоретичних основ і проведення наукових досліджень, які здійснюються науковими, навчальними, навчально-науковими та науково-дослідними установами, вченими процесу-

алістами. А доктринальний рівень – визначає систему стратегічних напрямів, засад та механізмів реалізації кримінальної процесуальної політики України. Кримінальна процесуальна доктрина повинна мати не тільки власні політичні цінності й орієнтири щодо оптимізації кримінальної процесуальної політики, а повинна пропагувати свої цілі та пріоритети, спрямовувати суб'єктів та учасників кримінальної процесуальної політики на реалізацію визначених нею завдань [2, с. 38].

Видається, що розмежування цих двох рівнів політики є не зовсім логічним. Наука є основою доктрини. Такий висновок можна зробити з аналізу самого визначення поняття «доктрина», під яким розуміють наукову або філософську теорію, політичну систему, керівний теоретичний або політичний принцип [3, с. 258]. До прикладу, В. І. Борисов та П. Л. Фріс в якості єдиного рівня виділяють доктринальний (науковий) рівень кримінально-правової політики. З їхньої точки зору, активна розробка на науковому рівні проблематики кримінально-правової політики дозволила вперше у національній правовій науці сформулювати доктрину кримінально-правової політики, яка стала складовою частиною національної правової доктрини України [4, с. 31]. Так, останній том п'ятитомного наукового видання «Правова доктрина України» присвячений кримінально-правовим наукам в Україні [5].

На доктринальному (науковому) рівні серед суб'єктів формування кримінально-виконавчої політики безумовно «пальма першості» належить представникам науки кримінально-виконавчого права та інших наук кримінального циклу, які активно працюють над формуванням фундаментальних доктринальних положень кримінально-виконавчої політики. І якраз на цьому рівні повинна йти мова про зародження політики у сфері виконання покарань.

Доктринальний рівень будь-якої науки, у тому числі науки кримінально-правової політики, утворює фундамент для розробки концепції кримінально-правової держави [4, с. 31]. Дане твердження за аналогією можна застосувати і до кримінально-виконавчої політики.

Так, доктринальний (науковий) рівень кримінально-виконавчої політики є основою, базисом для розробки в подальшому концепції кримінально-виконавчої політики, яка віддзеркалює стратегію відповідної політики України і є запорукою досягнення наступних тактичних успіхів як на рівні прийняття, так і застосування кримінально-виконавчого законодавства.

1. Фріс П. Л. *Політика у сфері боротьби зі злочинністю (загальні питання) // Політика у сфері боротьби зі злочинністю України: теоретичні та прикладні проблеми : монографія / за заг. ред. проф. П. Л. Фріса та проф. В. Б. Харченка. – Івано-Франківськ – Харків, 2016. – С. 10-24.*
2. Загурський О. Б. *Кримінальна процесуальна політика України: історико-правовий аспект: монографія / О. Б. Загурський. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2014. – 215 с.*
3. *Сучасний тлумачний словник української мови: 100 000 слів / За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Дубічинського. – Х.: ВД «ШКОЛА», 2009. – 1008 с.*
4. Борисов В. І., Фріс П. Л. *Поняття кримінально-правової політики // Політика у сфері боротьби зі злочинністю України: теоретичні та прикладні проблеми : монографія / за заг. ред. проф. П. Л. Фріса та проф. В. Б. Харченка. – Івано-Франківськ – Харків, 2016. – С. 24-43.*

5. *Правова доктрина України : у 5 т. / В. Я. Тацій, В. І. Борисов, В. С. Батургарєєва [та ін.]. – Т. 5 Кримінально-правові науки в Україні: стан, проблеми та шляхи розвитку. – Х. : Право, 2013. – 1240 с.*

Козич І.В.

*доцент кафедри кримінального права ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет
імені В.Стефаника», кандидат юридичних наук,
доцент*

СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ В КОНТЕКСТІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ: П.БУРД'Є VS Ю.ХАБЕРМАС

В сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства на перший план виходять проблеми соціології кримінального правової політики як окремого напрямку на стику соціології права та політики в сфері боротьби зі злочинністю.

П'єр Бурдє є на сьогодні одним із найвідоміших у світі соціологів. Центральні теми соціології П. Бурдє - клас, капітал, ринок, інтерес і інші - пов'язані розумінням відносин «панування» як структур, які організовують соціальний простір.

Два основні чинники, які впливають на нормальне функціонування юридичного поля, на думку Бурдє, це – відносини влади, що визначають структуру поля, і внутрішня логіка розвитку права. Це арена боротьби за монополію на тлумачення закону. Ця боротьба ведеться між агентами, що володіють професійною компетентністю, яка полягає в «суспільно визнаною здатності інтерпретувати корпус текстів, які санкціонують легітимне бачення соціального світу» [1].

В юридичному полі складається розподіл праці, «існує відмінність між «теоретиками», зайнятими виключно розробкою правової доктрини, і «практиками», орієнтованими на безпосереднє застосування правових норм». [2, с. 122]. Володарі різних форм юридичного капіталу доповнюють один друга, хоча й конкурують між собою.

Відповідно до теорії Бурдє, для того, щоб створювати певні тексти (законали) агент повинен володіти певними навичками і знаннями. Відповідні знання він повинен отримувати в процесі тривалого навчання. Агент, в рамках певних форм практики, набуває відповідні інформаційний капітал, що дозволяє йому перейти в більш високий статус.

У Ю. Хабермаса на відміну від П. Бурдє вся його теорія пов'язана з розвитком процесу раціонального взаєморозуміння між суб'єктами, який Хабермас позначає як «комунікативна дія». Ніяке суспільство без комунікації неможливе. Агенти не просто повинні діяти тим чи іншим чином, передбаченим в рамках різних форм практик, як про це говорив П. Бурдє, але усвідомлювати необхідність даної поведінки і все усвідомлені дії повинні бути спрямовані на набуття взаєморозуміння. Виходячи з теорії комунікативної раціональності, право по-